

Nr 55

Av fru **Hamrin-Thorell**, om ersättning till föräldrar för vård av av vissa fosterskadade barn.

Frågan om ersättning till föräldrar för vården av handikappade barn aktualiserades i en interpellationsdebatt under höstriksdagen 1962. Som skäl för att ersättning borde utgå anförde jag som interpellant bl. a. följande (FK:s prot. 1962/34 s. 9).

Jag skall bara ta ett enda exempel bland dessa barn som jag träffat och vars föräldrar verkligen inte är vare sig påstridiga eller verklighetsfrämmande när det gäller samhällelig hjälp. Det barnet har inga andra synliga skador än missbildade tummar. Men han har inga inneröron utan endast vävnader — han hör alltså inte, har inget balanssinne och kan inte flytta ögonen utan måste röra hela huvudet. Han förefaller annars enligt läkare och föräldrar att vara mentalt frisk, är pigg och glad och snäll. Det är tänkbart, säger doktorn, att han kan ha några hörselrester, men då måste dessa tränas upp dagligdags, timme ut och timme in. Därtill kommer träning av hans balanssinne. Hur skall mamman kunna ha tid och krafter till detta — dag ut och dag in, år ut och år in? Hon vill gärna ha sin lille pojke hemma. Om hon har råd att anställa någon extra kraft för att träna pojken — det behövs inte alls specialutbildning utan bara tålmod och uthållighet — så måste det hela bli mycket dyrt; den här familjen räknar med över 600 kronor i månaden om det skall kunna bli något resultat. Får inte detta barn daglig och långvarig träning — och det finns många andra i hans situation eller i en ännu sämre — så förblir han hela livet igenom bakom en ogenomtränglig mur. Vi bör i detta land ha råd att ge dessa familjer den ekonomiska hjälp de behöver för barnen.

I avvaktan på en utredning om ersättning för vård av handikappade barn i hemmet vill jag som ett första steg framföra ett förslag, som tar sikte på att hjälpa föräldrar till vården av en speciell grupp av barn, där omständigheterna är särskilt ömmande. De barn som åsyftas har blivit skadade som foster på grund av att modern använt sig av läkemedelspreparat, vilka varit underkastade statlig läkemedelskontroll. Hit hör framför allt de s. k. neurosedynbarnen. Ehuru någon formell ansvarighet icke torde föreligga för samhället beträffande de skador som den bristande läkemedelskontrollen föranlett, kan det ur moralisk synpunkt hävdas att samhället bör träda till hjälp. I varje fall finnes klara billighetsskäl för att så sker. Den moder,

som använt ifrågavarande läkemedelspreparat, har nämligen ej haft anledning att räkna med någon risk för att fosterskada därav skulle uppkomma, enär detta varit en okänd skadeverkan. Modern har dessutom haft anledning att förlita sig på den garanti mot skadeverkningar som läkemedelskontrollen utgör. Ett ytterligare skäl för att samhället bör utge ersättning för vården av denna grupp av barn är att vårdbehovet för ifrågavarande grupp genomgående är mycket stort och kostnadskrävande.

Systemet för ersättning för vården av de tablettskadade barnen synes böra konstrueras så, att ersättning skall utgå i fall där det kan antagas att fosterskadan uppkommit genom moderns bruk av läkemedel, som är underkastat statlig läkemedelskontroll. Fosterskadan skall ha föranlett särskild vård. Detta senare kriterium bör dock ej tolkas alltför strängt. Det är nämligen inte önskvärt att en kategoriklyvning mellan ersättningsberättigade och icke-ersättningsberättigade kommer till stånd vad gäller de ifrågavarande fosterskadade barnen. Endast i uppenbara fall bör således ersättning vägras, när det särskilda vårdbehovet är litet.

Det synes inte lämpligt att innan hela den stora frågan om ersättning för vården av handikappade barn prövats, inordna bestämmelserna om vårderättning beträffande nämnda fosterskadade barn i lagen om allmän försäkring. De bör upptagas i en särskild lag, vilken dock i mycket anknyter till bestämmelserna i lagen om allmän försäkring. Det bör dock anses lämpligast att låta riksförsäkringsverket pröva framställningar om ersättning enligt lagen i första instans. Då ansökningarna om ersättning kan förväntas bli få vore det nämligen — i avvaktan på att ett vidare grepp om frågan företages — en onödig komplikation att såsom första instans låta de allmänna försäkringskassorna avgöra framställningar om ersättning enligt lagen.

Ett skäligt ersättningsbelopp synes vara 3 000 kr. per barn och år. Ersättning bör utgå intill den ålder då den vårdbehövande kan bli berättigad till förtidspension.

Lagen bör träda i kraft den 1 juli 1963.

Antalet ersättningsberättigade enligt lagen kan beräknas till ca 150. Ett särskilt anslag om 450 000 kr. bör därför uppföras under femte huvudtiteln. Anslaget bör uppföras som förslagsanslag under beteckningen Ersättning till föräldrar för vården av vissa fosterskadade barn och bör uppföras som punkt 10 (ny punkt) under rubriken B. Allmän försäkring m. m. under femte huvudtiteln.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att ersättning skall utgå till föräldrar för vården av vissa fosterskadade barn enligt i motionen angivna riktlinjer och således antaga följande

Förslag

till

Lag om ersättning till föräldrar för vården av vissa fosterskadade barn

§ 1.

Föräldrar äga i enlighet med vad nedan sägs rätt till ersättning för vård av sådant eget barn under 16 år som under fosterstadiet ådragit sig skada, vilken föranlett särskilt vårdbehov, under förutsättning att det kan antagas att skadan uppkommit under inverkan av läkemedel, som är underkastat statlig läkemedelskontroll.

Ersättning enligt denna lag tillkommer ej föräldrar till barn, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller å enskild anstalt till vars drift statsbidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma.

Ersättning utgår med 3 000 kronor om året för varje barn.

§ 2.

Skulle, sedan ersättning beviljats enligt denna lag, sådana omständigheter inträffa, att förutsättningarna för ersättning enligt 1 §, 1 och 2 stycket, ej längre äro för handen, skall frågan om ersättning ånyo upptagas till prövning.

§ 3.

Fråga om ersättning enligt denna lag prövas av riksförsäkringsverket.

Framställning om ersättning skall vara riksförsäkringsverket till handa senast 3 år efter barnets födelse eller 6 månader efter det skada som ovan i 1 § sägs blivit av föräldrarna känd. Utan hinder av vad här stadgas skall framställning anses hava inkommit i rätt tid därest den kommit riksförsäkringsverket till handa senast den 30 juni 1964.

§ 4.

Det åligger föräldrar, som ingivit framställning om ersättning enligt denna lag, att i enlighet med de föreskrifter som meddelas av Konungen, eller, efter Konungens bestämmande, av riksförsäkringsverket, lämna de uppgifter, som äro av betydelse för tillämpningen av lagen.

§ 5.

Ha föräldrar genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra dem åvilande uppgiftsskyldighet eller annorledes förorsakat att ersättning utgått obehörigen, eller ha föräldrar eljest obehörigen uppburit ersättning och ha de skäligen bort inse detta, skall återbetalning ske av

utgivet belopp, där ej i särskilt fall anledning föreligger att helt eller delvis eftergiva återbetalningsskyldighet.

§ 6.

Ersättning enligt denna lag, som ej lyfts före utgången av andra året efter det varunder beloppet förfallit till betalning, skall vara förverkad.

§ 7.

Fordran å ersättning enligt denna lag, som inestår hos riksförsäkringsverket, må ej tagas i mät för gäld.

Ej heller må rätt till ersättning överlätas, innan ersättningen är tillgänglig för lyftning.

§ 8.

Föräldrar likställas i denna lag med fader eller moder, som ensam handhar vården av barnet.

Adoptivbarn likställas i denna lag med eget barn.

§ 9.

Mot riksförsäkringsverkets beslut, varom i 2 eller 4 § förmäles, föres talan genom besvär hos försäkringsdomstolen.

Besvär skola ingivas eller insändas till riksförsäkringsverket. Den omständigheten att besvären ingivits eller insänts direkt till försäkringsdomstolen utgör ej hinder för besvärens upptagande till prövning, därest de inkommit före besvärstidens utgång.

Beträffande tid för anförande av besvär skall tillämpas vad som är föreskrivet i lagen om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut.

§ 10.

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av riksförsäkringsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

Stockholm den 18 januari 1963

Ruth Hamrin-Thorell
